

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: +420 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v středoevropském srovnání – zima 2016

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>11. – 18. 1. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1047</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>220</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>4. března 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V lednu 2016 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma realizován též v Polsku², v Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutató Intézet és Társadalomkutató Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 7. až 14. 1. 2016 na reprezentativním souboru 1063 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 15. do 20. 1. 2016 na reprezentativním souboru 1001 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 31. 1. do 7. 2. 2016. Dotazováno bylo 1000 respondentů ve věku od 18 let.

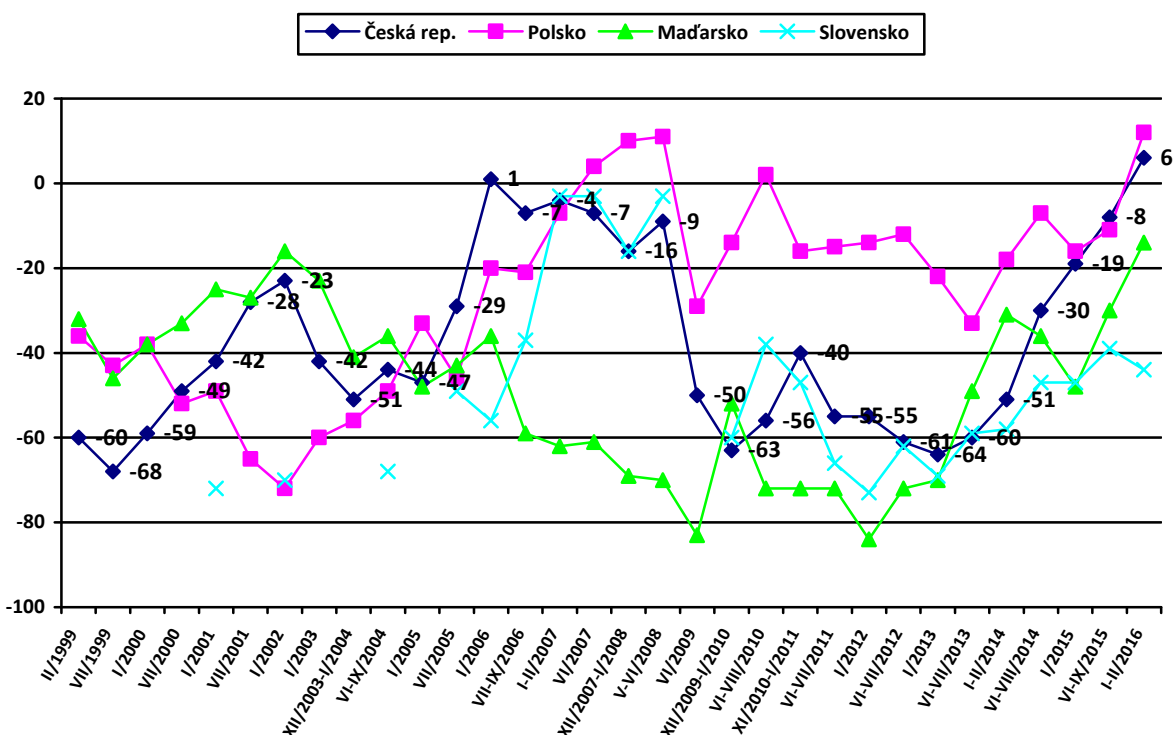
Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	2	1	0	0
dobrá	30	31	18	11
ani dobrá, ani špatná	40	42	49	34
špatná	21	17	27	37
velmi špatná	5	3	5	18
neví	2	6	1	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. - 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 14. 1. 2016, 1063 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 20. 1. 2016, 1001 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 1. - 7. 2. 2016, 1000 respondentů starších 18 let.

Graf 1: Hodnocení současné ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, Poláci a v menší míře i čeští občané hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi častěji příznivě než nepříznivě, zatímco v Maďarsku a zejména na Slovensku negativní hodnocení ekonomické situace převládá nad pozitivním. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl příznivého hodnocení dosahoval necelé třetiny (32 %), zatímco pětina (20 %) polské veřejnosti hodnotila ekonomickou situaci ve své zemi naopak nepříznivě, takže rozdíl činil +12 procentních bodů. Na druhém místě s nevelkým odstupem za Polskem skončila Česká republika, kde podíl příznivého hodnocení ekonomické situace byl stejný jako v Polsku (32 %),

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

ale podíl negativního hodnocení nepatrně překročil jednu čtvrtinu (26 %) s rozdílem +6 procentních bodů. Maďaři a Slováci pak hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi výrazně hůře než Češi a Poláci, přičemž mezi nimi navzájem jednoznačně lépe vyznívá hodnocení ekonomické situace u občanů Maďarska. Podíl pozitivního hodnocení v Maďarsku činil necelou pětinu (18 %), zatímco negativní hodnocení se blížilo jedné třetině (32 %) s výsledným rozdílem -14 procentních bodů. Na Slovensku se pozitivní hodnocení objevilo jen u zhruba desetiny (11 %) dotázaných a naopak podíl negativního hodnocení zřetelně převýšil úroveň jedné poloviny (55 %) s rozdílem -44 procentních bodů.

V porovnání s předchozím výzkumem z poloviny loňského roku, kdy ještě u všech zemí negativní hodnocení převažovalo nad pozitivním, se hodnocení opět výrazně zlepšilo v Polsku, České republice a v Maďarsku. Hodnocení ze strany Slováků pak je naopak oproti polovině loňského roku lehce zhoršené.

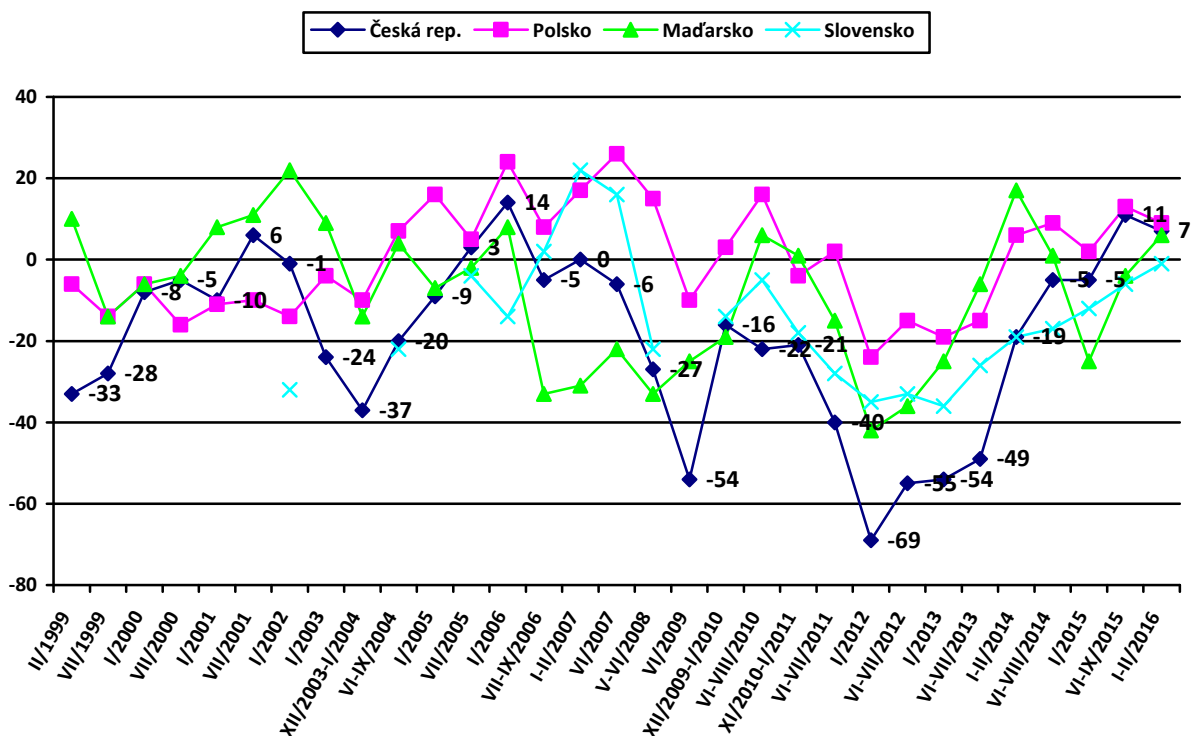
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	2	2	0	2
trochu se zlepší	24	28	24	21
nezmění se	47	36	54	44
trochu se zhorší	16	18	15	17
velmi se zhorší	3	3	3	7
neví	8	13	4	9

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. - 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 14. 1. 2016, 1063 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 20. 1. 2016, 1001 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 1. - 7. 2. 2016, 1000 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 se na rozdíl od hodnocení současné situace v jednotlivých zemích příliš nerozcházejí. V případě Polska, České republiky a Maďarska vidíme nevelký, ale zřetelný a navzájem obdobně velký převis očekávaného zlepšení ekonomické situace nad předpokládaným zhoršením. U Poláků je přitom zaznamenán rozdíl ve prospěch pozitivních očekávání nepatrně vyšší, protože poněkud častěji očekávají zlepšení, ačkoli na druhé straně mezi nimi můžeme vidět i nepatrně vyšší podíl těch, kdo naopak počítají se zhoršením ekonomické situace, než je tomu mezi českými i maďarskými občany. Konkrétně v Polsku zlepšení ekonomické situace očekávají tři lidé z deseti (30 %), zatímco v ČR a v Maďarsku to je asi čtvrtina (26 % v ČR, 24 % v Maďarsku), přičemž podíly předpokládaného zhoršení se ve všech zemích pohybují okolo jedné pětiny (21 % v Polsku, 19 % v ČR a 18 % v Maďarsku). Jen s malým odstupem za nimi skončili Slováci, mezi nimiž zlepšení i zhoršení ekonomické situace očekává shodně necelá čtvrtina dotázaných (23 % zlepšení, 24 % zhoršení).

Statisticky významný posun oproti předchozímu výzkumu z léta 2015 nastal ve formě určitého zlepšení v případě Maďarska.

Tabulka 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	6	16	1	1
dobré	39	35	21	26
ani dobré, ani špatné	38	38	52	49
špatné	14	6	19	20
velmi špatné	3	5	7	4
neví	0	0	0	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 11. - 18. 1. 2016*, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 14. 1. 2016, 1063 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 20. 1. 2016, 1001 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 1. - 7. 2. 2016, 1000 respondentů starších 18 let.

Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a v ČR výrazně častěji kladně než záporně, přičemž Poláci jsou ve svých vyjádřeních poněkud optimističtější než Češi. V Polsku dosáhl podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek úrovně celé poloviny (51 %), zatímco negativní hodnocení bylo lehce nad úrovní jedné desetiny (11 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření uvedly více než dvě pětiny (45 %) a podíl negativních vyjádření činil necelou pětinu (17 %). Na Slovensku pozitivní hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti nepatrně převažuje nad negativním, když více než čtvrtina (27 %) slovenských respondentů hodnotí materiální životní podmínky své domácnosti příznivě, zatímco negativní hodnocení bylo těsně pod úrovní jedné čtvrtiny (24 %). Nejskeptičtější pohled na materiální životní podmínky svých domácností mají, a to v celém období našeho měření od roku 1999 v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde o málo více než pětina (22 %) respondentů vidí situaci svých domácností kladně a asi čtvrtina (26 %) záporně.

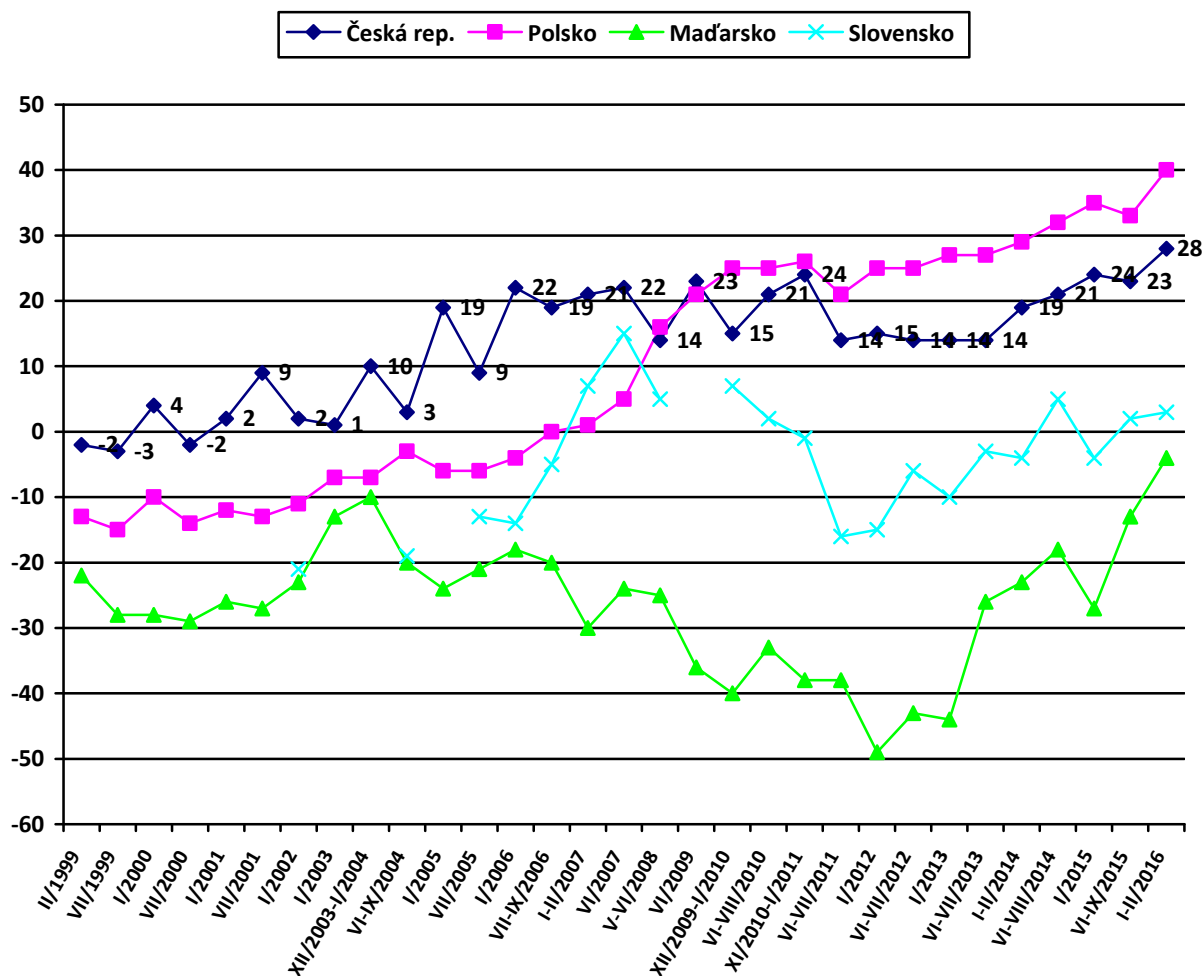
Oproti polovině roku 2015 byl v hodnocení materiálních životních podmínek domácností zaznamenán další pozitivní posun v případě Maďarska a určité zlepšení nastalo i u Polska a ČR, přičemž ve všech třech zemích je aktuální

⁶ Otázka: "Myslíte si, že ekonomická situace se v České republice v tomto roce velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

hodnocení materiálních životních podmínek domácností nejlepší za celou dobu srovnatelných měření od roku 1999. Na Slovensku pak nedošlo od posledního šetření k žádnému statisticky významnému posunu (viz graf 3).

Graf 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

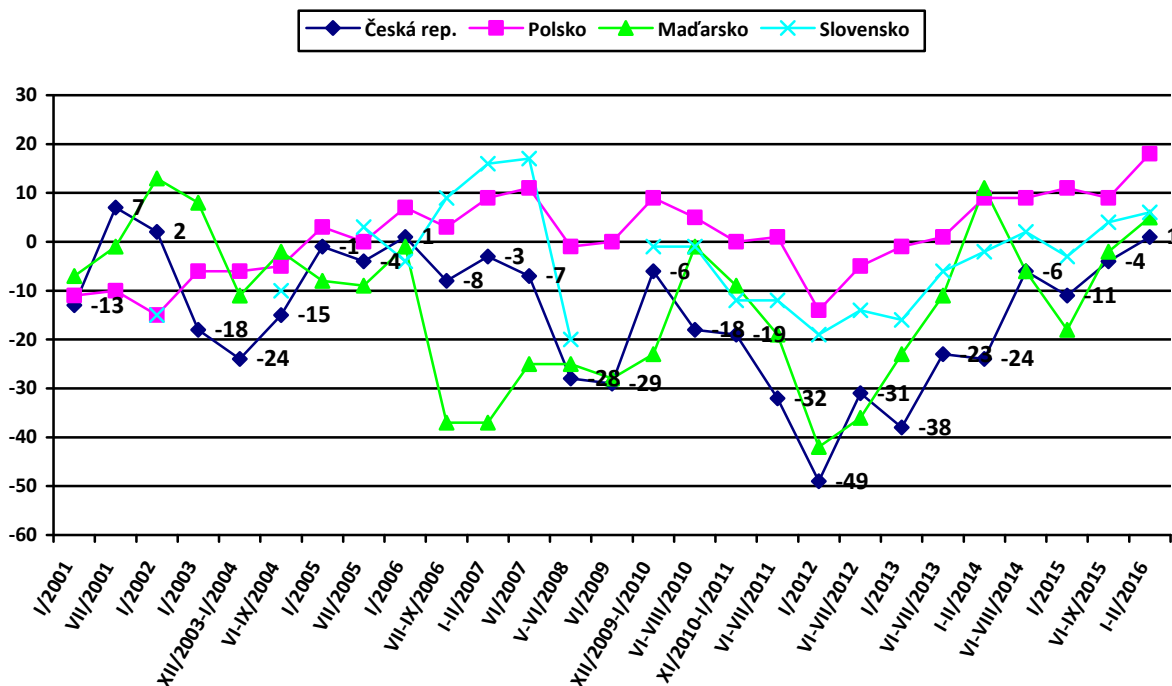
Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	2	4	0	1
trochu se zlepší	17	21	20	19
nezmění se	58	68	60	59
trochu se zhorší	15	6	12	11
velmi se zhorší	3	1	3	3
neví	5	0	5	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. - 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 14. 1. 2016, 1063 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 15. - 20. 1. 2016, 1001 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 1. - 7. 2. 2016, 1000 respondentů starších 18 let.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepšil“ a „trochu se zlepšil“ a součtem podílů „trochu se zhoršil“ a „velmi se zhoršil“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ se v Polsku výrazně častěji očekává zlepšení (25 %) než zhoršení (7 %) situace, i když zdaleka největší část Poláků převyšující dvě třetiny (68 %) nepředpokládá žádnou změnu, což ovšem v kontextu příznivého hodnocení současného stavu představuje jednoznačně pozitivní výsledek. V případě Slovenska a Maďarska pak podíly předpokládaného zlepšení materiálních životních podmínek domácností (shodně 20 %) sice jen mírně, ale statisticky významně převýšily podíly očekávaného zhoršení (14 % mezi Slováky, 15 % v Maďarsku), přičemž zhruba tři pětiny (59 % na Slovensku, 60 % v Maďarsku) respondentů z těchto zemí v nejbližším období neočekávají změnu v tomto ohledu. Jen o málo hůře vyznívají očekávání českých občanů s prakticky vyrovnanými podíly předpokládaného zlepšení a zhoršení na úrovni necelé pětiny (19 % a 18 % s rozdílem +1 procentní bod) a s necelými třemi pětinami (58 %) těch, kdo věří v zachování současného stavu.

V porovnání s polovinou roku 2015 došlo v Polsku a v menší míře i v Maďarsku a také v ČR ke zlepšení v očekáváních vývoje materiálních životních podmínek vlastní domácnosti. Aktuální očekávání jsou přitom ve všech zemích výrazně lepší, než byla na počátku roku 2012, v případě Polska jsou pak nejlepší za celou dobu realizace srovnatelných šetření od roku 2001 (viz graf 4).

⁸ Otázka: „Myslíte si, že se v tomto roce Vaše materiální životní podmínky velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“